

Η φανέρωση της Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Παναγίας Τριάδος (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης, Θεολόγος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Διαλάμπει στο λειτουργικό πλαίσιο η σημερινή εορτή. Ο υμνογράφος την συγκρίνει με την εορτή των Χριστουγέννων λέγοντας «λαμπρά μεν η παρελθούσα Εορτή, λαμπροτέρα δε Σωτήρ η επερχομένη»[1] (επερχομένη εννοεί τα Θεοφάνεια). Θεοφάνεια, δηλαδή η φανέρωση του μεγάλου

μυστηρίου της Αγίας Τριάδος. Η φανέρωση της Αγίας, Ομοουσίου και Αδιαιρέτου Τριάδος στον κόσμο. Βαπτίζεται ο Χριστός στον Ιορδάνη και ο Θεός Πατέρας πιστοποιεί τη θεότητα του Υιού Του. Βαπτίζεται ο Χριστός, για να ανοίξει το δρόμο προς το βάπτισμα και να καθιερώσει το μυστήριο.

Σήμερα, από τη χαρά που έφερε ο Σωτήρας μας Χριστός, χωρίστηκαν η γη και η θάλασσα και απ' άκρη ως άκρη γέμισε ο κόσμος ευφροσύνη. Η σημερινή γιορτή αποκαλύπτει μεγαλύτερα θαύματα από εκείνη της Χριστουγεννιάτικης νύκτας. Γιατί εκείνη τη νύκτα που μας πέρασε χαιρότανε μονάχα η γη, καθώς βάσταζε πάνω της στην αγκαλιά της φάτνης τον Παντοκράτορα Θεό. Σήμερα όμως, που γιορτάζουμε τα Θεοφάνεια, ευφραίνεται μαζί της και η θάλασσα. Και ευφραίνεται γιατί διά μέσου του Ιορδάνη λαμβάνει μέρος και αυτή στην ευλογία του αγιασμού, λέει ο Άγιος Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως [2].

Η σημερινή εορτή αλλιώς ονομάζεται εορτή της παλιγγενεσίας [3], δηλαδή μια αναζωογόνηση. Ο λαός μετά την ενσάρκωση του Κυρίου, αναμένει την παλιγγενεσία, η οποία είναι ζωοποιός. «Νυν ποτινιάται της παλιγγενεσίας. Ως ζωοποιού· την χάριν δε Παρθένε » [4].

Μετά την ενανθρώπησή Του, ο Κύριος θέλοντας να εκπληρώσει το Μωσαϊκό Νόμο, ο οποίος πρόσταζε τη βάπτισμα των ανθρώπων στον Ιορδάνη ποταμό και την ομολογία των αμαρτιών τους, επισκέφθηκε τον εν γυναικί Ιωάννη τον Πρόδρομο και Βαπτιστή [5], και τον παρακάλεσε όπως τον βαπτίσει,

παρόλο που δεν χρειαζόταν να βαπτισθεί, λόγω του ότι ήταν αναμάρτητος «ο πάσης επέκεινα καθαρότητος» [6].

Κατά τη βάπτιση του Θεανθρώπου η φωνή του Θεού Πατέρα φανέρωσε το πρόσωπο του Υιού και το Άγιο Πνεύμα σαν δείκτης επιβεβαίωσε τα λεγόμενα, πως πράγματι ο βαπτιζόμενος είναι ο Υιός του Θεού. Ο Πατέρας φωνάζει από τους ουρανούς «ούτός εστιν ο υιός μου ο αγαπητός, εν ω ευδόκησα» [7], ο Υιός βαπτίζεται και το Άγιο Πνεύμα «καταβαίνον ωσει περιστεράν και ερχόμενον επ' αυτόν» [8].

Η αρχή της σημερινής εορτής είναι ανάλογη προς την εορτή των Χριστουγέννων. Την 6η Ιανουαρίου εόρταζαν κατά το παλιό ημερολόγιο το χειμερινό ηλιοστάσιο οι εθνικοί της Αιγύπτου και της Αραβίας. Κατά τις αρχές του 7ου αιώνα πρώτοι οι αιρετικοί οπαδοί του Βασιλείδου επεχείρησαν την αντικατάσταση της ειδωλολατρικής αυτής εορτής με την εορτή του βαπτίσματος του Χριστού [9]. Λίγο αργότερα η Εκκλησία της Ανατολής καθόρισε την 6η Ιανουαρίου ως ημέρα εορτής των Επιφανείων ή Θεοφανείων. Ο Απόστολος Παύλος ομιλεί για την «επιφάνειαν της δόξης του μεγάλου Θεού» [10]. Αλλού τονίζει, ότι διά του Χριστού «επεφάνη η χάρις του Θεού η σωτήριος πασιν ανθρώποις» [11].

Μας καλεί ο Κύριος, σύμφωνα με τον Προφήτη Ησαΐα, να διαλεχθούμε δεύτε διαλεχθώμεν, λέγει Κύριος [12]. Να αναφερθεί ότι η λέξη αυτή έχει 2 έννοιες. Η μια έννοια σημαίνει να κάνουμε διάλογο, να συζητήσουμε και η άλλη έννοια «διαλεχθούμε», που σημαίνει να κριθούμε. Πολύ σημαντικό να μας καλεί ο Θεός να κάνουμε μαζί του διάλογο. Για να κάνουμε αυτό το διάλογο, χρειάζεται μια βασική προϋπόθεση, την οποία μας παρουσιάζει ο Προφήτης Ησαΐας. «Λούσασθε και καθαροί γίνεσθε, αφέλετε τας πονηρίας από των ψυχών υμών » [13], αναφέρει. Προκειμένου να γίνει ο διάλογος με το Θεό, ο Προφήτης μας αναφέρει ότι πρέπει να λουσοῦμε και να καθαριστούμε. Και ασφαλώς δεν εννοεί την εξωτερική κάθαρση, αλλά την εσωτερική. Γι' αυτό και οι Πατέρες της Εκκλησίας συχνά ομιλούν για την κάθαρση των καρδιών και των ψυχών, μέσω του Μυστηρίου της Εξομολογήσεως.

Ο Άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων αναφέρει ότι βαπτίσθηκε ο Χριστός όχι για να συγχωρεθούν οι αμαρτίες του, αλλά για να δώσει θεία χάρη και αξία στους βαπτιζομένους.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός αναφέρει έξι λόγους για τους οποίους βαπτίστηκε ο Σωτήρας Χριστός. Οι λόγοι είναι για να δείξει ότι εγώ χρειάζομαι κάθαρση, για να συντρίψει τα κεφάλια των δαιμόνων στο νερό, για να αγιάσει τον Ιωάννη τον Πρόδρομο και Βαπτιστή, για να εκπληρώσει τον Νόμο, για να αποκαλύψει στους ανθρώπους το μυστήριο της Αγίας Τριάδος και για να γίνει για μας τύπος και υπογραμμός και στο βάπτισμα.

Η σημερινή εορτή των Θεοφανείων συνιστά την πεμπτουσία ενός μεγαλείου, το οποίο παραπέμπει στην ανακαίνιση του ανθρώπου και την εν Χριστώ σωτηρία του. Ας δοξάζουμε τον βαπτισθέντα υπό του Τιμίου Προδρόμου Κύριό μας Ιησού Χριστό, για την τόση συγκατάβαση και αγάπη με την οποία εργάστηκε τη λύτρωσή μας από την αμαρτία, για την αναγέννηση της ψυχής μας και την υιοθεσία μας και γιατί μας άνοιξε και πάλι το δρόμο.

Παραπομπές:

- 1. Στιχηρό Ιδιόμελο Αποστίχων του εσπερινού της 2ας Ιανουαρίου.**
- 2. Αγίου Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως, Λόγος στα Θεοφάνεια.**
- 3. Η λέξη αυτή χρησιμοποιείται 2 φορές στην Καινή Διαθήκη. Η πρώτη είναι στο σημείο που ακολούθησαν το Χριστό οι μαθητές Του και τους ανήγγειλε ότι κατά τη Δευτέρα Παρουσία θα καθίσουν εν τη παλιγγενεσία**

Του. Συνεπώς, ο Χριστός εννοεί την ανάσταση των νεκρών κατά τη Δευτέρα Παρουσία Του. Η δεύτερη αναφορά γίνεται από τον Απόστολο Παύλο, ο οποίος στην προς Τίτο επιστολή του ομιλεί για παλιγγενεσία και εννοεί το βάπτισμα «έσωσεν ημάς διά λουτρού παλιγγενεσίας και ανακαινώσεως πνεύματος αγίου» (Τίτον 3, 5). Άρα, το βάπτισμα που δεχθήκαμε είναι παλιγγενεσία, δηλαδή μια δεύτερη γέννηση αφού εξερχόμαστε από την μήτρα της Εκκλησίας, την αγία κολυμβήθρα.

4. Τροπάριο β' κανόνος, θ' ωδής στον όρθρο της 25ης Δεκεμβρίου.

5. Μαυθαίου 11,11.

6. 3ο Στιχηρό Ιδιόμελο των Αίνων της εορτής των Θεοφανείων «Το αληθινόν φως επεφάνη, και πάσι τον φωτισμόν δωρείται. Βαπτίζεται Χριστός μεθ' ημών, ο πάσης επέκεινα καθαρότητος· ενίησι τον αγιασμόν τω ύδατι, και ψυχών τούτο καθάρσιον γίνεται· επίγειον το φαινόμενον, και υπέρ τους ουρανούς το νοούμενον· διά λουτρού σωτηρία, δι' ύδατος το Πνεύμα· διά καταδύσεως, η προς Θεόν ημών άνοδος γίνεται· θαυμάσια τα έργα σου Κύριε! δόξα σοι».

7. Ματθαίου 3, 17.

8. Ματθαίου 3,16.

9. Κλήμεντος Αλεξανδρέως, Στρωματείς, βιβλίο α'.

10. Τίτου 2,13.

11. Τίτου 2,11.

12. Ησαίου 1,18.

13. Ησαίου 1, 16.